

dvojni pogled

Anja Banko

Odloženi pogledi

Kratki dokumentarni film Damjana Kozoleta *Meje* (2016) na premišljen način tematizira aktualno tematiko begunske krize, ki se v estetsko-etičnem premisleku kaže kot izziv mejam filmske govorice. Ekspozicija *Mej* je na prvi pogled preprosta. En sam, statičen kader, brez reza. Če film najprej deluje kot pokrajinska razglednica pustega polja ob slovenski meji s Hrvaško, pa v svojem trajanju, ki na strani gledalca anticipira pričakovanje »dogodka«, ustvarja napetost, ki se razrešuje počasi, v realnem časovnem odmerku – s strani se začne, najprej v daljavi, valiti množica beguncev v policijskem spremstvu. Medtem ko se objektiv kamere nepremično zazre vanje, se ti bližajo po poti, ki se v skorajda nesmiselnih ovinkih vije po praznem prostoru. Ko stopijo v bližino in pred kamero, se iz prej brezoblične množice začnejo oblikovati individualne poteze

posameznikov, ki vsak posebej za trenutek pogledajo objektivu v oči, da v (tudi metaforičnem smislu) za trenutek vzdržijo in vzdražijo, izzovejo pogled gledalca in vanj »odložijo« nekaj svojega, intimnega. To ostane tam tudi, ko umaknejo pogled in počasi zdrsijo naprej. Ob tej tihi množici vidno utrujenih »popotnikov«, ki vlečejo s sabo otroke, bolehnne ali starejše ljudi, delujejo od glave do peta uniformirani policisti s pištolami v roki naravnost absurdno. Prav tišina, zgolj hreščanje kamenja pod nogami, ki ga prepletajo občasni kriki otrok, je tisto, kar popolnoma razorožuje podobe oblasti in nadzora, katerih funkcije v tej »spokojni« pokrajini ne razumemo. Prav te podobe so tiste, ki delujejo grozeče v pričakovanju prestopka, kaznovanja, nasilja. Absurdnost prizora oziroma dogodka stopnjuje konec: ko se kolona beguncev sprehodi mimo kamere ostane, v isti dolžini trajanja,

ista prazna pokrajina, ki pa ni več enaka, ni več »zgolj pokrajina«, saj ima zdaj za gledalca povsem drug obraz in nosi spomin tistih (in na tiste), ki so jo ravnokar zapustili. Četudi je intervencija režiserja minimalna in v dogajanje aktivno ne posega (ne na samem prizorišču, prav tako ne z montažo) in tako poskuša vzpostaviti perspektivo ustvarjalca (in gledalca) kot muhe na steni, se podobe ne kažejo kot objektivne. Filmskemu tekstu je namreč inherentna določena ideologija, ki se vzpostavlja v izbranem načinu posredovanja (in preoblikovanja realnosti, kot se ustvarja že zgolj s trenutkom pogleda skozi objektiv). Način, na katerega Kozole pristopa k obravnavani tematiki, poleg aktualizacije le-te, izraža predvsem kritičen premislek pozicije avtorja in diskurza, kot ga ta vzpostavlja.